

УДК 338.482:1

Попадинець А.М.¹, Повзло О.М.²

¹ студ. гр. МТЕ-610 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ДІАЛЕКТИЧНІ ІДЕЇ І. ФРАНКА

І.Франко завжди підкреслював і доказував, що в основі всього існуючого лежить не ідея, дух, а матерія, яка вічна і не має ні початку, ні кінця, її найважливішою властивістю є рух, зміна, плинність. «У дійсності, в природі, - писав Франко, - все підлягає безперервній зміні, руху і обміну матерії». Мислитель був переконаний, що життя, об'єктивна дійсність є визначальним у відношенні до свідомості, що свідомість - результат поступового і складного розвитку матерії, що природа створила людину з її високою організацією, а не якась істота - природу, як про це твердять філософи-ідеалісти. Природа, на його думку, пізнавання, вона є своєрідною книгою, яку людина повинна читати, щоб бути щасливою, бо знання законів розвитку полегшить її життя. Тільки матеріалістична філософія, підкреслював І.Франко, може дати людям можливість відкрити безліч таємниць, розкрити їх, пізнати і використати, бо лише вона здатна об'єктивно з'ясувати факти, закони суспільного розвитку на основі досліджень зовнішнього світу.

І.Франко виявляв глибоке розуміння окремих елементів діалектики. Він вимагав розглядати явища в їх розвитку. При цьому Франко виявляє розуміння суперечливості суспільного життя. На думку філософа причина розвитку лежить в самих речах і явищах. Кожний предмет має в собі внутрішню силу, що спричиняє рух. Франко дорікає тим філософам, які не бачили причинного зв'язку явищ, внутрішньої діалектики у предметах і явищах об'єктивної дійсності. І.Франко. був близьким до розуміння причинного зв'язку матеріальних, економічних відносин і сфер духовного життя суспільства. Франко переконаний, що рівень духовного життя суспільства залежить від стану його економіки. І. Франко розумів, що економічні зміни у суспільстві мусять спричиняти і духовні зміни у свідомості людей, бо без цього не можна здійснити ніякі корінні соціальні

перетворення. Ці зміни у свідомості людей мислитель пов'язував з боротьбою проти кріпосницької ідеології, соціального і національного гніту українського народу з боку царизму. Тому, І.Франко, не переставав закликати український народ до боротьби за своє соціальне і національне визволення. Його громадська, літературна і наукова діяльність характеризується насамперед соціально-політичною спрямованістю, революційністю, що відображала боротьбу трудящих мас західної України проти поневолення. І в цій боротьбі Франко займав видатне місце як революціонер-демократ, мислитель, традиції якого є цінним надбанням української суспільно-політичної думки.